

VÝZVA K PŘEDLOŽENÍ FAKTICKÝCH PODKLADŮ PRO POSOUZENÍ DOPADŮ

Tímto dokumentem mají být veřejnost a zúčastněné strany informovány o budoucí legislativní činnosti Komise. Mohou se tak vyjádřit k tomu, jak na problém nahlíží Komise. Současně mohou poskytnout připomínky k možným řešením a veškeré relevantní informace, kterými případně disponují, mimo jiné ohledně možných dopadů zvažovaných opatření.

NÁZEV INICIATIVY	Přezkum: Omezení používání nebezpečných látek v elektronice
PŘÍSLUŠNÉ GŘ (ODPOVĚDNÉ ODDĚLENÍ)	GŘ pro životní prostředí, oddělení B.3 – Od odpadu ke zdrojům
PRAVDĚPODOBNÝ DRUH INICIATIVY	Legislativní návrh
PŘEDBĚŽNÝ HARMONOGRAM	4. čtvrtletí 2022
DALŠÍ INFORMACE	Směrnice o omezení používání některých nebezpečných látek (europa.eu) Zelená dohoda pro Evropu Evropská komise (europa.eu)

Tento dokument slouží pouze k informačním účelům. Nepředjímá konečné rozhodnutí Komise o tom, zda tato iniciativa bude pokračovat, ani o jejím konečném obsahu. Všechny prvky iniciativy popsané v tomto dokumentu, včetně harmonogramu, se mohou změnit.

A. Politické souvislosti, vymezení problému a kontrola subsidiarity

Politické souvislosti

Právní předpisy EU omezující používání nebezpečných látek v elektrických a elektronických zařízeních (EEZ) jsou zavedeny od roku 2003, jako první byla přijata směrnice 2002/95/ES a po ní následovala stávající [směrnice 2011/65/EU \(směrnice o omezení používání některých nebezpečných látek v elektrických a elektronických zařízeních\)](#). Směrnice, která v současné době omezuje používání deseti nebezpečných látek v EEZ, doplňuje směrnici 2012/19/EU o [odpadech z elektrických a elektronických zařízení \(OEEZ\)](#) a zabývá se nebezpečnými látkami v EEZ, zejména pokud jde o související výzvy v oblasti nakládání s odpady a související ochranu pracovníků. Omezením používání těchto látek má směrnice umožnit čistší materiálové cykly a nakládání s odpadními EEZ způsobem šetrným k životnímu prostředí, a přispět tak k oběhovému hospodářství a ochraně lidského zdraví a životního prostředí. Směrnice má rovněž zajistit fungování trhu EU ve vysoce globalizovaném odvětví a zabránit narušování hospodářské soutěže, k němuž by mohlo dojít v důsledku rozdílných požadavků na výroby. Směrnice se stala vzorem pro podobné právní předpisy v přibližně 50 dalších jurisdikcích po celém světě.

Tato iniciativa je součástí [akčního plánu pro oběhové hospodářství](#) a přispívá ke [strategii pro udržitelnost v oblasti chemických látek](#) a k [akčnímu plánu pro nulové znečištění](#), což jsou klíčové výstupy [Zelené dohody pro Evropu](#). V návaznosti na přezkum oblasti působnosti směrnice a související [změnu v roce 2017](#) vyžaduje čl. 24 odst. 2 směrnice, aby Komise provedla obecný přezkum směrnice.

Problém, který má iniciativa řešit

Z posouzení a konzultací provedených v rámci procesu [hodnocení směrnice o omezení používání některých nebezpečných látek](#) vyplynulo, že směrnice přispívá k dosažení cíle omezit používání nebezpečných látek v EEZ. Ve výsledku tak směrnice přispívá k ochraně životního prostředí a lidského zdraví a k fungování vnitřního trhu. Hodnocení však rovněž odhalilo řadu problémů s praktickým fungováním směrnice a některé systémové problémy, přičemž poukázalo zejména na vysokou administrativní zátěž a složitost zavedených ustanovení a postupů. Tyto problémy se týkají zejména:

- ustanovení a postupů pro udělování/prodlužování/rušení výjimek z omezení používání látek, které jsou složité a které se při uplatňování částečně ukázaly jako neproveditelné:

- příliš složitá pravidla týkající se platnosti výjimek,
- problémy vyplývající z uplatňování kritérií pro výjimky (např. chybějící kritéria pro posouzení „celkového negativního dopadu“ nahrazení nebo nahrazení kritickými surovinami),
- lhůty a délka procesu udělování výjimek,
- zpoždění vyplývající z potřeby provést akty v přenesené pravomoci pro výjimky v právních předpisech členských států,
- problematika předvídatelnosti pro hospodářské subjekty a celkově vysoké administrativní zátěže.

- procesu přezkumu seznamu omezených látek:
 - o nedostatečně jasná ustanovení o tom, jak se řízení o omezení zahajuje,
 - o (další) omezení používání látek v EEZ, která by mohla být případně stanovena podle směrnice o omezení používání některých nebezpečných látek (*lex specialis*), ale také podle [nařízení REACH](#) (existují však rozdíly v cílech obou aktů a v kritériích a mechanismech pro rozhodování o omezení používání látek).
 - obtíží při prosazování, zejména v souvislosti s elektronickým obchodováním.
 - některých nejasných a zastaralých ustanovení o náhradních dílech nebo oblasti působnosti a nedostatečných ustanovení na podporu oběhového hospodářství (např. pro druhotné zdroje).
 - souladu se souvisejícími právními předpisy EU upravujícími hodnocení a omezování látek ([nařízení REACH](#)) nebo s právními předpisy specifickými pro EEZ ([směrnice o ekodesignu](#)).
- Zjištěné problémy se dotýkaly především (i když v různé míře) hospodářských subjektů, orgánů veřejné správy včetně Komise, pracovníků v odvětví recyklace a široké veřejnosti.

Základ pro opatření na úrovni EU (právní základ a kontrola subsidiarity)

Právní základ

Právním základem směrnice o omezení používání některých nebezpečných látek je článek 114 Smlouvy o fungování Evropské unie. Ustanovení čl. 24 odst. 2 směrnice dále vyžaduje, aby Komise provedla přezkum směrnice nejpozději do 22. července 2021.

Praktická potřeba opatření na úrovni EU

Směrnice o omezení používání některých nebezpečných látek se zabývá spotřebním zbožím, které má velký hospodářský význam. S tímto zbožím se obchoduje přes hranice států a předmětný přeshraniční trh díky volnému pohybu zboží trvale roste. Přeshraniční účinky mají i řešené environmentální problémy (tj. emise nebezpečných látek do životního prostředí) a přeshraničně fungují také trhy v oblasti recyklace. Aby nevznikly překážky obchodu, nebyla narušena hospodářská soutěž v EU a aby bylo vytvořeno udržitelné oběhové hospodářství, má zásadní význam harmonizovaný přístup k řešení těchto problémů. Odvětví elektroniky bylo v rámci akčního plánu pro oběhové hospodářství označeno za prioritní odvětví, s ohledem na výzvy a potenciál z hlediska oběhového hospodářství.

Směrnice je součástí [nového legislativního rámce pro průmyslové výrobky v EU](#), tj. stanoví postupy pro posuzování shody EEZ a stanoví mimo jiné povinnost připojit označení CE. Vzhledem k propojení směrnice o omezení používání některých nebezpečných látek s jinými právními předpisy EU o využití a likvidaci odpadů a s oblastmi společného zájmu, jako je ochrana lidského zdraví, lze jejích cílů lépe dosáhnout na úrovni EU. Proto existuje z praktického hlediska jasná potřeba opatření na úrovni EU, neboť cíle směrnice, kterým je stanovit omezení používání nebezpečných látek v EEZ, nemůže být uspokojivě dosaženo prostřednictvím opatření na úrovni členských států.

Tato iniciativa je v souladu se zásadami subsidiarity. Při hodnocení směrnice bylo zjištěno, že dané právní předpisy skýtají významnou evropskou přidanou hodnotu. Stručně řečeno, přínos směrnice o omezení používání některých nebezpečných látek spočívá ve stanovení přiměřených a vědecky podložených požadavků na ochranu životního prostředí, lidského zdraví a bezpečnosti a na zachování integrity trhu EU omezením používání nebezpečných látek v EEZ.

B. Cíle a zvažovaná opatření

Obecným cílem iniciativy je zajistit, aby pravidla směrnice o omezení používání některých nebezpečných látek týkající se omezení používání nebezpečných látek pomáhala chránit lidské zdraví a životní prostředí, včetně nakládání s odpadními EEZ způsobem šetrným k životnímu prostředí, a zároveň zajistila harmonizované uplatňování na trhu EU. K řešení zjištěných problémů bude zvažována řada možných opatření s přihlédnutím k cílům Zelené dohody pro Evropu, a zejména k akčnímu plánu pro oběhové hospodářství, akčnímu plánu pro nulové znečištění, strategii pro udržitelnost v oblasti chemických látek a [iniciativě pro udržitelné produkty](#).

Pro výše uvedené cíle byl stanoven počáteční demonstrativní seznam zvažovaných opatření. U každého opatření mohou být rovněž zvažována různá dílčí opatření. Zvažovaná opatření a dílčí opatření se vzájemně nevylučují, ale lze je kombinovat. Níže uvedená opatření, která představují kombinaci převážně legislativních a nelegislativních (např. pokynů) opatření, jsou předběžná a mohou se s analýzou vyvíjet. Všechna zvažovaná opatření zohlední cíl snížení zbytečné administrativní zátěže.

- **Zachování směrnice o omezení používání některých nebezpečných látek ve stávající podobě a zavedení určitých nelegislativních („měkkých“) opatření, např.** aktualizace [dokumentu s často kladenými dotazy ke směrnici o omezení používání některých nebezpečných látek](#). To by zahrnovalo vysvětlení interakce

s jinými právními předpisy, jako jsou nařízení REACH a směrnice o ekodesignu.

- **Zjednodušení a vyjasnění směrnice o omezení používání některých nebezpečných látek zavedením a revizí legislativních („tvrdých“) opatření a „měkkých“ opatření** s cílem: i) vyjasnit a zlepšit kritéria a postup pro udělování výjimek; ii) vyjasnit a zlepšit spouštěcí podmínky, kritéria a postupy pro omezení používání látek; iii) zajistit soulad s ostatními právními předpisy, zejména s nařízením REACH a směrnicí o ekodesignu a iv) zlepšit provádění a prosazování.

V rámci **tohoto opatření** mohou být zváženy:

- **úprava procesu udělování výjimek:** revize/vyjasnění kritérií pro výjimky; přizpůsobení platnosti výjimek; ustanovení o přechodných obdobích; vyjasnění standardních lhůt a postupů hodnocení; vydání pokynů pro postup udělování výjimek,
 - **úprava ustanovení o omezení používání látek**, včetně lhůt a postupů; vyjasnění vazeb a možných překrývání s nařízením REACH a směrnicí o ekodesignu apod. u EEZ, na něž se vztahuje směrnice o omezení používání některých nebezpečných látek; vydání metodiky/pokynů pro omezovací řízení,
 - **pověření, aby výjimky a omezení používání látek posuzovala stávající agentura EU** (Evropská agentura pro chemické látky (ECHA)),
 - **úprava ustanovení pro náhradní díly,**
 - **aktualizace a vyjasnění oblastí působnosti směrnice o omezení používání některých nebezpečných látek,**
 - **zavedení ustanovení týkajících se recyklovaných materiálů a kritických surovin,**
 - **úprava ustanovení o prosazování a dozoru nad trhem**, mimo jiné posílením vazby mezi směrnicí o omezení používání některých nebezpečných látek a [nařízením č. 765/2008](#) (respektive [nařízením 2019/1020](#)), a případně řešení problémů v oblasti elektronického obchodování a dalších pokynů,
 - **zavedení/přezkum ustanovení** s cílem zajistit jasné vymezení mezi směrnicí o omezení používání některých nebezpečných látek a dalšími příslušnými právními předpisy, včetně nařízení REACH a směrnice o ekodesignu, a v případě potřeby podporování vzniku dokumentů s pokyny/dokumentů o obecné shodě.
- **Přeměna směrnice o omezení používání některých nebezpečných látek na nařízení**, aby se zjednodušilo uplatňování a snížila se zbytečná administrativní zátěž spojená s rozdílným provedením v různých členských státech.
 - **Zrušení směrnice o omezení používání některých nebezpečných látek a začlenění jejich ustanovení do nařízení REACH.**
 - **Zrušení směrnice o omezení používání některých nebezpečných látek a řešení požadavků na výrobky, co se týče environmentálně šetrného využití a likvidace elektrického a elektronického odpadu, v rámci právních předpisů o udržitelných výrobcích** (v kontextu iniciativy pro udržitelné výrobky, která reviduje směrnici o ekodesignu).

C. Pravděpodobné dopady

Pravděpodobné hospodářské dopady

Některé změny směrnice o omezení používání některých nebezpečných látek, jako např. přísnější kritéria týkající se výjimek s cílem podpořit rozsáhlejší a rychlejší nahrazování omezených látek, mohou vést ke zvýšení počátečních nákladů pro průmysl, a to i pro malé a střední podniky, v celých dodavatelských řetězcích. Celkovým předpokládaným výsledkem přezkumu je zjednodušení a snížení regulační zátěže, což by mělo snížit administrativní náklady pro orgány veřejné správy a hospodářské subjekty, aniž by byla oslabena ochrana zajištěná směrnicí. Obecně lze říci, že malé a střední podniky někdy potřebují kvůli omezeným zdrojům zadávat některé činnosti externím subjektům, a proto mohou pociťovat dopady silněji než větší společnosti. Může dojít také k dobrovolnému nahrazení vybraných chemických látek, jejichž používání bude pravděpodobně omezeno v budoucnu, čímž se podpoří používání jiných (nových) inovativních a bezpečnějších chemických látek a zvýší se konkurenční výhody pro průkopníky a potřeba investic a výzkumu. Díky technologickému pokroku poháněnému politickým a regulačním rámcem se může odvětví výroby EEZ jako celek posunout směrem k bezpečnějším a udržitelnějším výrobkům, přičemž se bude dále zvyšovat důvěra spotřebitelů a konec životnosti EEZ bude mít méně negativních dopadů. Lepší kontrolou a bezpečnějším používáním chemických látek na pracovišti, včetně zařízení na recyklaci odpadních EEZ, se navíc sníží riziko nemocí z povolání a předčasných odchodů pracovníků do důchodu a sníží se i s tím spojené náklady společnosti na zdravotní péči.

V závislosti na zvolených opatřeních lze očekávat, že přezkum směrnice o omezení používání některých nebezpečných látek ovlivní budoucí mandát a rozpočet agentury ECHA.

Pravděpodobné sociální dopady

Iniciativa zvýší ochranu lidského zdraví, neboť omezí vystavení nebezpečným chemickým látkám jak u široké

veřejnosti, tak zejména v případě pracovníků a osob samostatně výdělečně činných v odvětví recyklace. Očekává se, že ztráta pracovních míst ve střednědobém až dlouhodobém horizontu, ke které dojde v důsledku nových právních požadavků nebo zvýšených nákladů na výrobu EEZ s použitím nebezpečných látek podléhajících omezení, bude kompenzována nárůstem výroby produktů využívajících alternativy k nebezpečným látkám podléhajícím omezení.

Pravděpodobné dopady na životní prostředí

Zlepšený regulační rámec pro omezování použití nebezpečných látek v EEZ povede k soudržnějším a účinnějším omezením. To přispěje k ochraně lidského zdraví a životního prostředí, včetně environmentálně šetrného využívání a likvidace odpadních EEZ. Vzhledem k tomu, že oblast působnosti směrnice zahrnuje širokou škálu výrobků, povede bezpečnější používání chemických látek, na které se směrnice vztahuje, ke snížení úniků nebezpečných látek do životního prostředí, čímž se sníží náklady na sanaci životního prostředí, které by vznikaly, kdyby žádné kroky nebyly podniknuty. Pravděpodobné jsou přeshraniční dopady na životní prostředí, neboť emise nebezpečných látek do životního prostředí a trhy v oblasti recyklace jsou rovněž přeshraniční.

Pravděpodobné dopady na základní práva

Iniciativa zlepší ochranu spotřebitelů a životního prostředí, která je zakotvena v Listině základních práv Evropské unie. Neočekává se žádný negativní dopad na základní práva.

Pravděpodobné dopady na zjednodušení a/nebo administrativní zátěž

Cílem zamýšlených změn je zachovat harmonizované uplatňování pravidel pro omezení používání nebezpečných látek v EEZ a zároveň snížit administrativní náklady a zátěž pro členské státy, hospodářské subjekty a Komisi. Jasnější vymezení/pravidla a další harmonizace v řadě různých aspektů, jako je úprava postupů pro udělování výjimek a ukládání omezení, rovněž sníží zátěž pro podniky a orgány veřejné správy.

Celkově přezkum směrnice přispěje ke zjednodušení regulačního prostředí na úrovni EU.

D. Nástroje zlepšování právní úpravy

Posouzení dopadů

V rámci přípravy této iniciativy bude provedeno posouzení dopadů, které bude rovněž podkladem pro rozhodování Komise. Posouzení dopadů se bude zabývat všemi hospodářskými, sociálními a environmentálními dopady a bude doprovázeno podpůrnou studií. Komise se bude zejména snažit shromáždit informace pokrývající všechny členské státy a pro případy, kdy to nebude možné, vypracuje spolehlivou metodiku pro překlenutí chybějících údajů.

Konzultační strategie

Uskuteční se minimálně tyto konzultace:

- veřejná konzultace prostřednictvím dotazníku zveřejněného na internetových stránkách Komise „Podělte se o svůj názor“; tato veřejná online konzultace má být zahájena v 1. čtvrtletí 2022, potrvá nejméně 12 týdnů a bude probíhat ve všech úředních jazycích EU. Do 8 týdnů po ukončení konzultace bude na stránkách „Podělte se o svůj názor“ zveřejněna věcná souhrnná zpráva,
- samostatná cílená konzultace pro klíčové zúčastněné strany v podobě dotazníků,
- schůze zúčastněných stran, které budou uspořádány s cílem: i) představit a projednat hlavní zvažované otázky a opatření a ii) prezentovat a projednat návrh hlavních závěrů posouzení dopadů.

Výsledky konzultace budou zpracovány v souhrnné zprávě o konzultaci, která bude připojena k posouzení dopadů.

Proč se konzultace koná?

Cílem konzultace je umožnit všem zúčastněným stranám, včetně veřejnosti, předložit faktické podklady a vyjádřit se k tomu, jak nejlépe zlepšit směrnici o omezení používání některých nebezpečných látek.

Cílová skupina

Mezi hlavní skupiny zúčastněných stran relevantní pro tuto iniciativu patří: orgány členských států, podnikatelská sdružení a společnosti včetně malých a středních podniků, nevládní organizace / organizace občanské společnosti, akademická obec, jednotlivci, sdružení pracovníků a odborové svazy.